

Absztrakt

Dolgozatunk célja hatéves nagycsoportos óvodás ikergyermek szókincsének és spontán beszédének több szempontú vizsgálata, valamint kortársaikhoz történő viszonyítása volt. Azért esett erre az életkorra a választásunk, mert ez az anyanyelv elsajátítás első nagy záró szakasza.

Az ikrek rendhagyó beszédfejlődésének ismeretében feltételeztük, hogy beszédanyaguk mind a szókincs, mind a spontán beszédalkotási folyamataikban eltér kortársaikétól. Hipotézisünk az volt, hogy beszédük a szavak számában, morfológiai, szintaktikai szerkesztettségében egyaránt különbözhet kortársaikétól. Feltételezésünk szerint az ikerpár tagjainak egymáshoz viszonyított lehetséges különbsége a beszédprodukciónak illetően összefügg az egymás közötti dominanciaviszonnyal. Feltételeztük továbbá, hogy a nemek közötti különbség az ikergyermek esetében is megmutatkozik.

A fenti kérdéseket és hipotéziseket esettanulmányunkban vizsgáltuk meg kísérleti módon. A kísérlet résztvevői két kétpetűjű fiú és két kétpetűjű lány ikerpár, valamint négy fiú és négy lány nem iker, hatéves, nagycsoportos gyermek voltak. A kísérlet anyaga két részből állt. Az első részben egy öt képből álló összefüggő képsor történetének elmesélésére, a második részben pedig egy általuk választott téma kifejtésére kértük a gyermekeket.

A mondatok/megnyilatkozások grammatikai-szintaktikai komplexitásának mértékét a KFM-mutató és az MLU-szám alapján határoztuk meg.

A vizsgálat eredményei igazolták, hogy az ikerlét eltérést eredményez az azonos életkorú nem iker gyermekek mozgás- és beszédfejlődésétől. Ez az eltérés negatív irányú, tehát elmaradást jelent. Ezt az elmaradást jelen kutatási anyagunkban az iker lányok az iskoláskor elérésének idejére behozták, sőt, helyenként a nem iker lányoknál jobban teljesítettek. Az iker fiúk a nem iker fiúkhoz képest gyengébb beszédprodukciónak nyújtottak. Anyagunkban az első- és másodszülöttek tekintetében a kezdeti beszédfejlődéskor kialakuló dominancia viszonyok a vizsgált életkori szakaszban is fennálltak. A nemek szerinti eltérések a lányok javára egyértelműen kimutathatóak voltak az ikrek és a nem ikrek beszédprodukciónak egyaránt.